

nak legelkötelezettebb hívei iránt, az *Egy gazdasági bérgyilkos vallomásai* elolvasása után garantáltan fog. Ami feltehetően nem kizárólag a szerző hibája.

PÁPAY GYÖRGY

(Fordította Deák Éva, *Ráció Kiadó,*
Budapest, 2006, 264 oldal, 2850 Ft)

Túlterhelt demokrácia *Alkotmányos és kormányzati* *alapszerkezetünk*

Már a könyv borítója is allegorikus. Borús, felhős égbolt háttére előtt Törvényhozásunk épületének kupolája állványszerkezettel feldőlcölva, „mely ápol és eltakar”. A *túlterhelt-ség* mellett talán nem túlzás kiolvasni még egy sugalmazott üzenetet a képből: *átalakítás alatt*.

Az öt különböző világlátású szerző egymástól független írásai legfeljebb indirekt módon reflektálnak egymásra. A tanulmányok még 2006 tavaszán készültek, de tagadhatatlan, hogy az őszi események után egy újabb olvasatot nyertek (amit azóta más fórumokon a szerzők maguk is alátámasztottak).

Mindegyik írás két téma köré csúcsosodva igyekszik felvázolni a feltételezett problémákra adandó javallatokat. Bevezetésük a rendszer-váltáskor lefektetett alkotmányos

rendszer pilléreiről szól, s némi átfedésekkel ugyan, mégis eltérő diagnózisokat olvashatunk. A második részben pedig az explicit megoldási javaslatok találhatók.

A könyv a tudományos műveket olvasókon túl a szélesebb publikumnak is bátran ajánlható, például azok számára, akik az alkotmányos keretek változásában kutatják az elixírt az ország gondjaira, bajaira. Persze varázsigékre, mantrákra, melyeket bajszunk alatt elmormolhatnánk, vagy akár mágikus rigmusokra, melyeket a betegre ráolvashatnánk, nem lelünk a tanulmánykötet sorai között. Sokkal profánabb terminusokat járnak körül a társadalomtudósok, mint prezidencializálódás, pártokrácia, vezérdemokrácia, kancellári kormányzás stb. A továbbiakban – ha még nem sikerült volna a kedves Olvasó érdeklődését felcsigáznai – a szerzők különböző terápiai javaslatainak velejét reprezentálom távirati stílusban.

Az első írás Körösenyi Andrásé, aki a magyar mellett az angolszász politikai rendszerek szakavatott ismerőjeként összességében mérsékelt változásokat tartana lehetségesnek. A konkrét elképzelésein túl filozófiájának központi eleme mégis éppen az, hogy kevésbé hisz a tervezőasztal mellett született mérnöki munkának, a messianisztikus elképzeléseknek, melyek a megváltás ígérését hordozzák.

Lengyel László a központival szemben inkább az önkormányzati

igazgatásra fókuszál, víziójában nem egy egységes ország áll, hanem sok, egymással szembenálló, versengő kis helyi Magyarország. Amúgy szerint egyetlen aktornak sem érdeke, hogy bármilyen változás is legyen a korábról megörökölt rendi jellegű rendszeren. „Nincs ma a világon irányadó történelmi modell, nincs történelmi végcél, amerre Magyarország tarthatna.”

Az ex-kancellárminiszter Stumpf István, aki a politikát a praxis oldaláról is megismerhette, már jóval bátrabban mer akár konkrét javaslatokat is megfogalmazni. Pártoktól független, új politikai erőket kívánna beemelni a rendszerbe, mégpedig egy második kamara keretein belül, az államfő esetében pedig közvetlen választást preferálna.

Tölgyessy Péter, aki több pártot is megjárt, talán nem véletlenül a legkritikusabb az intézményi szereplőkkel szemben. Az egész kötetnek is címet kölcsönző írásában viszont ő szorgalmazza a legkevesebb változtatást a kialakult erőviszonyok intézményi feltételein. Persze a rendszer egyik „alapító atyjaként” ennyi érzelmi elfogultság érhetőnek tűnhet „gyermeké” irányában.

Az utószó a könyv szintéziseként szolgál. Szerzője, Gombár Csaba, ha a társszerzők közt nem is mediátor, arbiter avagy éppen fölöttük levitaló

guru, mégis a többiektől kissé elrugaszkodva kíván egyensúlyt teremteni. Írása két – az olvasó számára akár szabadon választható – alternatívára

ágazik el: az egyik szerint az alapszerkezeten változtatni kell, míg a másik az állandóság mellett voksol. Egyelőre talán ez tűnik a legbölcsebbnek: a kaput nyitva hagyni, s nem elzárkózni a különféle megoldások előtt. Remélhetőleg – a közelmúlt leghihetlenebb alkotmányozási elképzelései ellenére is – lesznek még hasonló, a változtatás lehetőségéről szóló hangok a közéletben, nehogy a – már idézett – költőnek legyen igaza: „most tél van és csend és...”

IZMINDI RICHÁRD

(Szerkesztette Gombár Csaba,
Századvég Kiadó, Budapest, 2006,
170 oldal, 2310 Ft)

Peregrinálók Negyvenhárom magyarországi és erdélyi orvostanhallgató életrajza, 1683–1783

A peregrinációt, a magyar diákok külföldi egyetemjárását lényegében a kényszer szülte a középkortól kezdve Magyarországon. A katolikus ifjúság

